

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

**АБЕТКА
БЕЗБАР'ЄРНОСТІ**

інформаційна
безбар'єрність

Абетка безбар'єрності — це перші кроки до розуміння того, що таке безбар'єрність. Вона розповість простими словами про складні речі: про рівність, повагу, доступність і прийняття. Проєкт створений для того, щоб пояснити поняття безбар'єрності дітям і дорослим, допомогти сформуванню культури взаємоповаги та інклюзії у суспільстві.

АДАПТАЦІЯ

Адаптація — процес пристосування людини до нових обставин, щоб усім було зручно, безпечно та комфортно.

Приклад:

коли в школі для дитини з порушенням слуху встановлюють спеціальний пристрій або залучають перекладача жестової мови — це адаптація навчального процесу.

БЕЗПЕКА

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

Безпека — стан, коли людині нічого не загрожує, вона відчувається захищеною фізично, психологічно та емоційно.

Приклад:

у школі біля сходів є поручні та неслизьке покриття, щоб запобігти падінням.

інформаційна
безбар'єрність

ВЕБДОСТУПНІСТЬ

Вебдоступність — це коли сайт або застосунок зроблені так, щоб ними могли зручно користуватися всі люди, зокрема люди з порушеннями зору, слуху, моторики чи з різними способами сприйняття інформації.

Приклад:

на сайті розміщено відео з субтитрами та озвучкою, а всі кнопки підписані і мають чіткий контраст кольорів. Це робить сайт доступним для людей із порушеннями слуху чи зору.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

інформаційна
безбар'єрність

Громадянське суспільство — люди та об'єднання (громадські організації, волонтери, ініціативні групи), які добровільно працюють разом, щоб зробити життя в суспільстві кращим, справедливим і безпечним.

Приклад:

коли мешканці міста об'єднуються в ініціативну групу, щоб разом прибрати парк, захистити права людей з інвалідністю — це прояв громадянського суспільства.

ГРЕЧНІСТЬ

Гречність — це лагідна ввічливість, шаноблива поведінка, привітність та доброзичливість у поводженні з людьми, яка свідчить про вихованість. Вона охоплює щире ставлення, дотримання правил пристойності, приємні манери та здатність проявляти увагу до інших.

Приклад:

у парку чоловік поступився місцем у черзі людині на кріслі колісному та привітно запитав, чи потрібна допомога.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ДОСТУПНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Доступність — облаштування приміщень і просторів, яке дозволяє всім людям, зокрема людям з інвалідністю, зручно та безпечно користуватися ними.

Приклад:

у будівлі є пандус при вході, ліфт для підйому на другий поверх і туалетна кімната, пристосована для людей на кріслі колісному. Це означає, що будівля є доступною.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ЕКОНОМІЧНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Економічна безбар'єрність — створення рівних і зручних умов для ведення бізнесу, працевлаштування, послуг та фінансових ресурсів для всіх людей — незалежно від віку, статі, стану здоров'я, місця проживання чи соціального статусу.

Приклад:

якщо людина з інвалідністю може працювати дистанційно на рівних з іншими — це прояв економічної безбар'єрності.

ЄДНІСТЬ

Єдність — стан, коли люди об'єднані спільною метою, цінностями або діями, підтримують одне одного і разом працюють заради спільного блага.

Приклад:

коли мешканці громади під час надзвичайної ситуації разом допомагають постраждалим, організовують укриття, збір речей чи продуктів — це приклад єдності. Вони діють не поодинці, а разом, як одна команда.

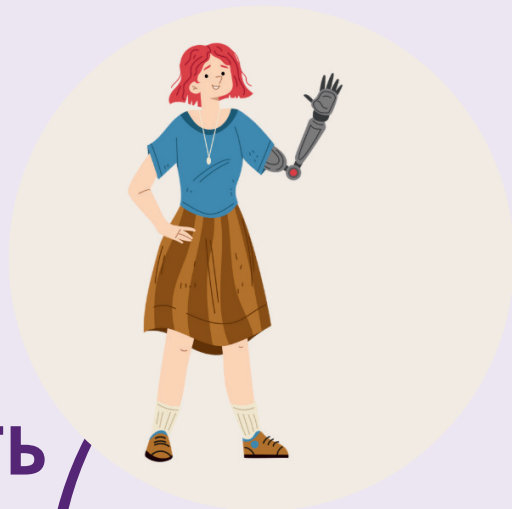

Безбар'єрність – це коли

МОЖЕШ

ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Життєстійкість — здатність людини, громади або суспільства адаптуватися до складних обставин, долати труднощі та відновлюватися після криз.

Приклад:

попри складні життєві обставини, людина знаходить у собі сили жити далі: продовжує навчатися, працювати, займатися улюбленою справою, спілкуватися з близькими. Вона не здається, а поступово відновлюється та рухається вперед.

ЗНАК ДОСТУПНОСТІ

Знак доступності — спеціальне позначення, яке вказує, що місце, об'єкт або послуга пристосовані для людей з інвалідністю.

Приклад:

на вході до громадської будівлі встановлено наліпку із зображенням людини на кріслі колісному — це знак доступності, який означає, що всередину можна потрапити без бар'єрів, наприклад, через пандус або автоматичні двері.

ПРИЙНЯТТЯ

Прийняття — це готовність визнавати людину й ситуацію такими, як вони є, з повагою до відмінностей, без осуду та спроб “переробити”.

Приклад:

у класі навчається дитина, яка спілкується жестовою мовою, однокласники спокійно ставляться до цього: говорять повільніше, дивляться в обличчя й за потреби використовують прості жести або записки.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Інклюзивна освіта — система навчання, яка передбачає рівний доступ до якісної освіти для всіх дітей. Вона ґрунтується на принципах поваги до різноманітності, толерантності, участі та підтримки кожного учня в освітньому процесі.

Приклад:

разом з однолітками здобуває освіту дитина з порушенням слуху. Для неї забезпечено необхідні умови: встановлено відповідне обладнання, навчальні матеріали адаптовано, а під час уроків працює асистент учителя.

ЗНАЇМО

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

«Знаїмо» — це інформаційна платформа про здорове та свідоме шкільне харчування, створена в рамках реформи шкільного харчування, ініційованої першою леді Оленою Зеленською. Назва розшифровується як «знаємо, що їмо».

znaimo.gov.ua

інформаційна
безбар'єрність

ЙОЛИТИ

Йолити – дія, пов'язана з ігровими моментами, зазвичай в контексті розваг.

Приклад:

“На вихідних ми йолили в парку: каталися на роликах, сміялися й знімали кумедні відео”.

Тут “йолили” означає весело проводили час, дуркували, розважалися.

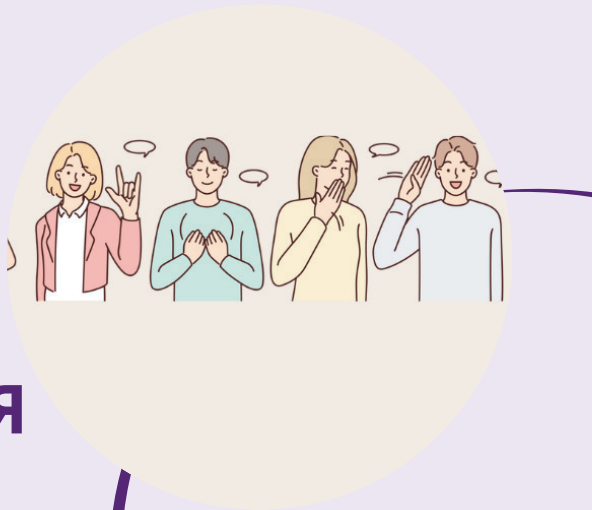

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

КОМУНІКАЦІЯ

інформаційна
безбар'єрність

Комунікація — процес обміну інформацією, думками, емоціями або ідеями між людьми за допомогою слів, жестів, міміки, письма чи інших засобів.

Приклад:

учитель пояснює нову тему учням, використовуючи прості слова, схеми та приклади. Учні ставлять запитання, щоб краще зрозуміти матеріал. Це приклад двосторонньої комунікації, коли обидві сторони активно беруть участь в обміні інформацією.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ЛІДЕРСТВО

інформаційна
безбар'єрність

Лідерство — здатність людини впливати на інших, надихати, об'єднувати навколо спільної мети, приймати відповідальні рішення та вести команду до досягнення результату.

Приклад:

староста класу помітив, що однокласники не встигають підготуватися до контрольної. Він запропонував план підготовки, розподілив теми, організував спільне повторення — і клас упорався.

Безбар'єрність – це коли

МЖЕШ

МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я

інформаційна
безбар'єрність

ТИ ЯК?

Ментальне здоров'я — стан психологічного благополуччя, за якого людина усвідомлює свої емоції, може справлятися зі стресом, будувати стосунки, ефективно працювати та повноцінно брати участь у житті суспільства.

Приклад:

після напруженого тижня людина відчуває втому й тривогу, але вміє подбати про себе: робить паузу, висипається, говорить із близькою людиною або звертається до психолога. Поступово стан поліпшується, і вона повертається до звичного ритму.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

НАВЧАННЯ

інформаційна
безбар'єрність

Навчання — процес отримання нових знань, умінь і навичок або вдосконалення вже набутих через досвід, спостереження, практику чи навчання інших.

Приклад:

дитина вчиться кататися на велосипеді — спочатку вона дізнається, як тримати рівновагу, потім практикується, і зрештою катається впевнено без допомоги.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ОБІЗНАНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Обізнаність — наявність знань або поінформованості про певні факти, події, явища чи ситуації. Це означає розуміння й усвідомлення того, що відбувається або існує.

Приклад:

людина, яка читає новини про стан довкілля, має обізнаність щодо проблем змін клімату.

ПІДТРИМКА

Підтримка — допомога, схвалення чи сприяння комусь або чомусь, щоб зберегти, зміцнити чи полегшити стан, дії чи розвиток.

Приклад:

друг підбадьорює тебе перед важливим виступом — це емоційна підтримка.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

РІВНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Рівність — стан, за якого всі люди мають однакові права, можливості та ставлення до них незалежно від віку, статі, національності, віри чи інших відмінностей.

Приклад:

у школі хлопчики й дівчатка мають рівні можливості брати участь у спортивних змаганнях.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

СПІВПРАЦЯ

інформаційна
безбар'єрність

Співпраця — спільна діяльність двох чи більше сторін для досягнення однієї мети.

Приклад:

учні готують шкільну виставу — одні пишуть сценарій, інші створюють декорації, ще інші готують костюми. Разом вони досягають результату, який кожен окремо зробити не зміг би.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ТОЛЕРАНТНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Толерантність — повага та прийняття людей такими, якими вони є, навіть якщо їхні погляди, звички чи спосіб життя відрізняються від наших.

Приклад:

у класі навчаються діти з різних країн і всі спілкуються різними мовами, святкують інші свята, але однаково ставляться одне до одного з повагою.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

УНІКАЛЬНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Унікальність — особливість, яка робить людину, предмет чи явище неповторним і відмінним від інших.

Приклад:

у кожної людини відбитки пальців різні — це її унікальна ознака, якої немає ні в кого іншого.

ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ

Функціональність — здатність предмета, пристрою чи системи виконувати свої завдання та приносити користь.

Приклад:

сучасний протез руки має функціональність згинати пальці, утримувати предмети та навіть виконувати точні рухи, допомагаючи людині вести активне життя.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ХОБІ

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

Хобі — улюблене заняття, яким людина займається у вільний час для задоволення, а не заради заробітку.

Приклад:

колекціонування марок, гра на гітарі або вирощування квітів на балконі.

інформаційна
безбар'єрність

Цифрові технології — сукупність інструментів і методів, які використовують комп'ютери, програмне забезпечення та інтернет для створення, обробки, збереження й передавання інформації в електронному вигляді.

Приклад:

смартфон із додатками для спілкування — ви пишете повідомлення, додаєте фото чи відео, і воно миттєво надсилається іншій людині через інтернет.

Безбар'єрність – це коли

МОЖЕШ

ЧИТАБЕЛЬНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Читабельність — наскільки легко і швидко людина може прочитати та зрозуміти текст.

Приклад:

текст, надрукований на білому фоні великим шрифтом та простими словами, як у дитячій книжці, має високу читабельність.

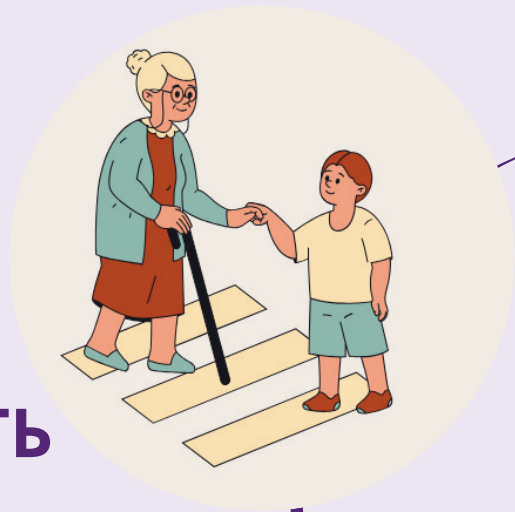

Безбар'єрність – це коли

МОЖЕШ

ШАНОБЛИВІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

Шанобливість — ввічливе, уважне та доброзичливе ставлення до інших людей, визнання їхньої гідності та прав.

Приклад:

поступитися місцем у транспорті старшій людині або подякувати за допомогу.

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

Можеш

ЩИРІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

Щирість — відвертість і чесність у словах та вчинках, коли людина говорить і діє без обману чи прихованих мотивів.

Приклад:

друг відверто ділиться з вами своїми переживаннями, бо довіряє вам і не прикидається.

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

МОЖЕШ

ЛЮДЯНІСТЬ_

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

Людяність — це вміння ставитися до інших із повагою, добротою та співчуттям, навіть у складних ситуаціях.

Приклад: у черзі людині стало зле — ви допомагаєте сісти, пропонуєте воду й викликаєте медиків.

інформаційна
безбар'єрність

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

ЮНІСТЬ

інформаційна
безбар'єрність

Юність — період у житті людини між дитинством і дорослістю, коли вона вже не дитина, але ще не повністю доросла; час активного розвитку, мрій і відкриттів.

Приклад:

студент університету, який із захопленням пробує нові справи та будує плани на майбутнє.

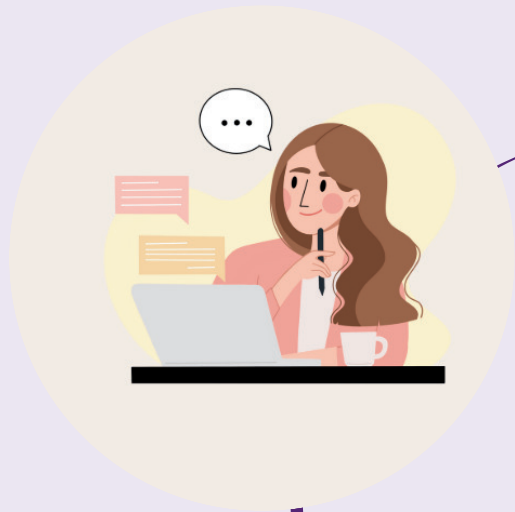

Безбар'єрність – це коли

МОЖЕШ

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

інформаційна
безбар'єрність

Якість життя — рівень комфорту, добробуту та задоволення основних потреб людини, який визначається станом здоров'я, умовами проживання, безпекою, доступом до освіти, медицини та можливостями для розвитку.

Приклад:

у місті є безпечні дороги, доступні школи й лікарні, чиста вода, зручний транспорт і парки, де люди можуть відпочивати та проводити час із сім'єю — це свідчить про високу якість життя.

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

пройти від А до Я без перешкод

інформаційна
безбар'єрність

Автор: Ірина Кучер

Редактор: Ірина Дембіцька

Макет: Ірина Кучер

Озвучка: Ірина Кучер, Юлія Зяткевич

Відеозйомка, монтаж та аудіозапис: Юлія Зяткевич

Перекладач жестової мови: Марина Зарицька

Безбар'єрність – це коли

М:ЖЕШ

**ГОВОРІМО БЕЗБАР'ЄРНО:
КОРЕКТНІ АЛЬТЕРНАТИВИ**

інформаційна
безбар'єрність

СТОП-СЛОВО

Каляска/коляска
Візок для інвалідів
Інвалідний візок
Інвалідка

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Крісло колісне
Про людину:
людина, яка користується
кріслом колісним

СТОП-СЛОВО

Сліпий/сліпа
Інвалід по зору

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Людина з порушенням зору
людина, яка не бачить /
має часткову втрату зору

СТОП-СЛОВО

Інвалід
Людина з обмеженими
МОЖЛИВОСТЯМИ

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Людина з інвалідністю
Людина, яка має інвалідність

СТОП-СЛОВО

ВІЛ-інфікований/інфікована
Хворий на СНІД

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Людина, яка живе з ВІЛ
Людина з ВІЛ-позитивним
статусом

СТОП-СЛОВО

Колишній
військовослужбовець /
військовослужбовиця
Ексвійськовий / ексвійськова
Фронтвик / фронтвичка

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Ветеран війни / ветеранка війни
Учасник бойових дій / учасниця
бойових дій
Військовослужбовець /
військовослужбовиця

СТОП-СЛОВО

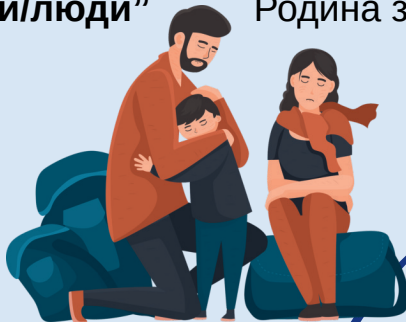

Біженці
Переміщені
без слова “особи/люди”

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Внутрішньо переміщені особи
Людина зі статусом ВПО
Родина зі статусом ВПО

СТОП-СЛОВО

Старі / старики
Бабки / діди / дідки

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Літні **люди**
Люди старшого віку
Особи похилого віку
Люди поважного віку

СТОП-СЛОВО

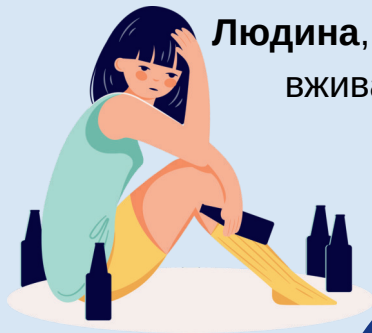

Наркоман / наркоманка
Алкоголік
П'яниця

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Людина, яка вживає
психоактивні речовини
Людина, яка має проблеми з
вживанням алкоголю

СТОП-СЛОВО

Бізнесмен (гендерно
марковане слово)

Фопи

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Підприємець / підприємця
Власник / власниця бізнесу
Фізична особа-підприємець
(ФОП)

СТОП-СЛОВО

Працевлаштування інвалідів
Обмежено працездатні
Робочі місця для інвалідів

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Працевлаштування **людей** з
інвалідністю
Люди, які мають обмеження
життєдіяльності
Доступні робочі місця

СТОП-СЛОВО

Соціально неблагополучні
Малозабезпечені

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Люди/родини в складних
життєвих обставинах
Домогосподарства/родини з
НИЗЬКИМ ДОХОДОМ

СТОП-СЛОВО

Бомж, бродяга, жебрак

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Бездомна людина
Людина, яка опинилася в
складних життєвих обставинах

СТОП-СЛОВО

Дитина-інвалід
Особливі діти

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Дитина з інвалідністю
Діти з особливими освітніми
потребами

СТОП-СЛОВО

Дефект мови

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Порушення мовлення

СТОП-СЛОВО

Проблемна дитина
Важкий учень

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Учень/учениця, який/яка
потребує підтримки
Учень із поведінковими/
навчальними труднощами

СТОП-СЛОВО

Спрощене навчання

КОРЕКТНА АЛЬТЕРНАТИВА

Адапована програма /
модифікована програма

